

23. veljače 2018.

broj 124

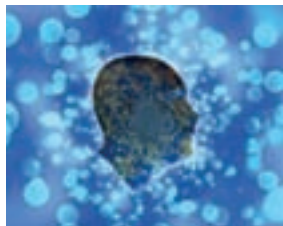
KU ZI S?

LIST ZA MLADJEŽ

4 STUDENTI: KLJUČ DO USPJEHA

6 PSIHOLOGIJA: ŽIVJETI USREDOTOČENE SVJESNOSTI

16 RAZGLEDNICA: RADOSTI ZIMSKIH SPORTOVA

2

20 GLAZBA: TÚS NUA

FOTO MJESECA

Prošlo vrijeme FANAKA

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika: Ivan Ušumović

Urednik izdanja: Davor Bašić Palković

Suradnici: Klara Dulić, Ivan Čavrgov,
Donna Diana Prčić, Ivan Benčik i
Kristina Ivković Ivandekić

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,
Jelena Ademi

Fotografije: Ana Francišković, Vedran Jegić

E-mail: kuzis07@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Doo Magyar Szó Kft, Novi Sad

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog
tajništva za kulturu, javno informiranje
i odnose s vjerskim zajednicama

LJEPOTA

Negdje tamo sredinom 19. stoljeća jedan od najvećih svjetskih književnika u povijesti Fjodor Mihajlovič Dostojevski izrekao je svoj glasoviti citat: »Ljepota će spasiti ovaj svijet!«

I bio je potpuno u pravu. Vremena prolaze, mijenjaju se raznolike društvene strukture i politike, a s njima i svijet u kojemu živimo. Jedino Ljepota u svom egzistirajućem obliku ostaje zauvijek prisutna. Jer ona prema nekoj svojoj uvriježenoj definiciji podrazumijeva i odražava savršenstvo sklada. I upravo tom, često zastrašujućem neskladu koji zna surovo zavladati u određenom trenutku, jedino Ljepota svojom snagom može parirati i neutralizirati ga.

Mislili su, trudeći se na najbolji način odrediti pojam Ljepote, najčešće stizali do zajedničke konstatacije kako se ovisno o kulturnom i vremenskom kontekstu ideal Ljepote zna mijenjati i na svojevrsan način prilagođavati danim prilikama. A upravo u toj specifičnoj sposobnosti krije se i njezina toliko značajna osobenost. I snaga.

U duhu ove ozbiljne životne filozofije, koju ćemo svi mi mladi, prema riječima naših starijih, shvatiti tek kad dođemo u njihovu dob, pokušajmo već sada ponosno djelovati. Kako? Jednostavno. Spontano i iskreno!

Ljepota je svijet oko nas i treba uživati u njenoj rasprostranjenosti na svakom koraku. Naravno, već ovisno o osobnim afinitetima i spoznajama. Jer kao što je nekom lijepa tek procvjetala biljka, nekom je lijepa neka žena ili muškarac, a nekom je opet prekrasno neko umjetničko djelo.

Sve je to, skupa s još mnoštvom primjera, samo dio ukupne Ljepote ovoga našega svijeta u kome danas egzistiramo i zbog toga se moramo boriti za njezino daljnje razvijanje, unapređivanje i nadasve očuvanje.

Nastankom čovječanstva, najsavršenija živa vrsta koja korača planetom Zemljom dobila je najvrjedniju misiju. Život. A uz ovaj dar stigao je još jedan ekstra. Ljepota.

I zato ponosno živimo svoje darovane živote i trudimo se svakoga dana obogatiti i uljepšati ih. Svatko već na svoj način. Spašavajmo svijet i učinimo ga boljim. I ljepšim.

Donna Diana Prčić

3

UVODNIK

Ispiti u roku i očišćena godina – **KLJUČ DO USPJEHA**

Osim tulumarenja, druženja s domaćim i stranim studentima do kasno u noć i spavanja do podne, student koji studira »na strani« ima još jednu brigu – kako sve to isfinancirati. Da bi i ove druge, prethodno navedene brige bile riješene, mora se naći vremena i za učenje. To je najbolji način za dostizanje financijskog i materijalnog blagostanja u studentskom svijetu, koji je idealan što god filozofi i teoretičari 19. stoljeća rekli. Nažalost, to je jedina žrtva koja se mora podnijeti za dobrobit samoga sebe a samim tim i društva u cjelini. Uz učenje i visoke ocjene možete živjeti kao car ili carica i to će vam se doslovce isplatiti. Pa, kako se pokrenuti u ulaganje malo vremena na stolici i koje su to mogućnosti koje se nude studentu u vidu novčane nagrade?

Proračun i bodovi

Financiranje iz državnog proračuna je san svakog studenta (i ne samo studenta). Biti na proračunu nije nimalo sramotno, osim što može biti malo neugodno u društvu samofinancirajućih studenata. Vi ste na proračunu, dok oni plaćaju da bi fejlivali ispite u roku, a vi ih dajete u roku zabadava. Malo je bed, ne? No, to je upravo ono što je potrebno za stjecanje budžeta. Davati ispite u roku i očistiti godinu do posljednjeg šestog roka u rujnu je ključ do uspjeha. Brucošima je pak bitno visoko se rangirati na prijemnom ispitu da bi »upali« na budžet. Na nekim fakultetima za budžet nije potrebno očistiti godinu skroz već dati većinu ispita do određenog broja ESPB ili ECTS bodova po Bolonjskom procesu. To je doista olakšavajuće, ali je time studentu svake godine sve teže održati se na budžetu ako prebacuje preostale

predmete u narednu godinu. Da se ispiti ne bi gomilali, savjetuje se čišćenje godine. Kako kažu, čista godina, duga ljubav.

Stipendije i krediti

Da bi student očistio godinu, on se potiče još jednom prigodom za novčanu pomoć. Radi se, dakle, o dodjeli stipendija i kredita na godišnjoj razini. Njih izdaje Ministarstvo prosvjete, a natečaj se objavljuje negdje u listopadu. Međutim, nije dovoljno samo očistiti godinu nego i imati jak prosjek. Za stipendije u Srbiji taj je prosjek 9, dok je za kredit potreban manji ali se kredit dodjeljuje ukoliko plaće vaših roditelja ispunjavaju dane kriterije. Stoga

je najsigurnije ići na devetku i desetku prilikom polaganja ispita. Stipendija je tada zagarantirana bez obzira na fakultet i plaće roditelja, dok novac redovito pristiže na bankovni račun svakog mjeseca.

Život ljepši uz učenje

Ne stavljaju učiteljice bez veze prikljivce u prve klupe, niti roditelji bez veze govore da se trebate družiti s najboljim učenicima, odnosno studentima. Upravo su ti izvrsni studenti uvijek u tijeku i znaju kad se objavljuje i gdje se prijaviti za stipendije, kredite i druge stvari koje olakšavaju studiranje. Za takve su tu još i besplatni odlasci na seminare i konferencije u inozemstvo kao i u zemlju, kao i razne školarine za odlazak van i programi razmjene. Također, ishrana je za studente na budžetu, u Srbiji makar, smiješno jeftina u odnosu na ono što samofinancirajući studenti, kao dodatak na svojih tisuću eura po godini, moraju plaćati po studentskim menzama.

Tomislav Perušić

Prelo mladeži 2018. u Subotici

Pokladna zabava uz druženje

Kao i prijašnjih godina, tako i ove, u pokladno vrijeme održano je i jedno prelo na kojem se okupljaju samo mladi. U pitanju je *Prelo mladeži* u Subotici, kojega organizira Udruga *Hrvatski Majur*, također iz Subotice. I ove je godine za lokaciju zabave odabran Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo*.

Po staroj praksi, za dobru zabavu do kasno u noć bili su zaduženi tamburaši, a ove godine su odličnu

atmosferu napravili ansambl *Ruže* iz Subotice. Na prelu se okupilo oko dvije stotine mladih iz različitih mjesta u Vojvodini. Ovo je najveće pokladno okupljanje mladih Hrvata i Hrvatica iz Vojvodine, a zbog

5

toga ga redovito podupire i Grad Zagreb, kao generalni pokrovitelj.

I pored toga što dosta mladih napušta ove krajeve »trbuhom za kruhom«, organizatori su okupili solidan broj mladih i priredili nam zabavu za pamćenje. Bila je ovo prilika i da se međusobno bolje upoznamo, steknemo nova prijateljstva. Želja organizatora je da se i sljedeće godine u organizaciju uključi lijep broj mladih te da se ova tradicija ne prekine. Da *Prelo mladeži*, kao osuvremenjena verzija starog običaja, opstane u budućnosti.

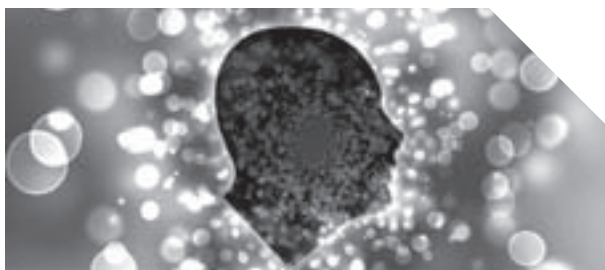
Tekst i fotografije: Ana Francišković

MINDFULNESS –

živjeti usredotočene svjesnosti

Možete li se sjetiti kada vam je posljednji put bilo dosadno? Ne dosadno »na odrasli način« (dosadni sastanak, nezanimljivi ljudi, dosadne aktivnosti i sl.) nego, onako, »dječje dosadno« kao da imate cijeli dan pred sobom i ne znate što biste radili i nema baš nikakvih obveza koje vas čekaju i ni jednog »trebao/la bih ovo ili ono«? Utemeljitelj psihoterapijskog pravca Transakcijske analize **Eric Bern** je govorio o potrebi čovjeka za strukturom kao načinom da se izbjegne dosada (dijelom i anksioznost) i načinom osmišljavanja življenja u

vremenskoj dimenziji. Zato vrijeme stalno ispunjavamo nečim (bilo poslom bilo drugim smislenim ili besmislenim aktivnostima). I dok, s jedne strane, o vremenu znamo malo (znanstvenici se nisu složili čak ni oko toga postoji li vrijeme!) neprestano smo svjesni osjećaja prolaznosti onoga što doživljavamo kao vrijeme.

Što je uopće vrijeme?

Jednoznačnog odgovora na pitanje što je vrijeme – nema. Ni sami fizičari nisu se do kraja složili u svojim teorijama. Ono oko čega se načelno slažu jest da »vrijeme« (što god to bilo) ne doživljavamo izravno nego posredno – kroz promjenu nečega (dana i noći, rasta biljke, promjene koju vidimo oko sebe, a koje onda tumačimo kao prolaz vremena itd.).

Subjektivnost vremena

Svatko tko je čekao autobus na minus 15 stupnjeva zna koliko 10 minuta može dugo trajati. Dok, recimo, 10 minuta masaže u kojoj uživamo prođe za tren. Da je osjećaj protoka vremena vrlo subjektivan i relativan znamo i bez teorije, no ipak, ovdje ćemo spomenuti **Einsteina** koji je to vrlo slikovito opisao. Kažu da je teoriju relativiteta objasnio i ovako: »Ako se udvaraš lijepoj djevojci sat se čini kao sekunda, a

ako sjedneš na vruću ploču sekunda se čini kao sat. Eto, to je relativitet«.

Kao što smo već spomenuli, vrijeme uvijek doživljavamo posredno, kroz manifestaciju, promjenu, nečega, dana i noći, promjenu godišnjih doba, autobusa kojeg nema i onda autobus koji je stigao i sl. Kako je količina promjena koju zapažamo različita (iz subjektivnih razloga – ne pridajemo pozornost ili različitim događajima pripisujemo manji ili veći značaj, ili objektivnih razloga – nismo izloženi velikoj količini promjena) tako je i osjećaj protoka vremena subjektivan. No, jedno je osjećati da vrijeme prolazi ali zašto se javlja osjećaj da se vrijeme ubrzava kako bivamo stariji?

Sažimanje priča

Mozak je stalno zauzet primanjem, filtriranjem i tumačenjem cijelog niza informacija. Većinu od onoga što protumači kao nevažno ni ne osvijestimo, a ono što protumači kao važno postaje dijelom priče koju nam mozak priča – odnosno postaje našim doživljajem stvarnosti. Kao i svaka priča, i doživljaj stvarnosti može biti ispričan nadugačko s puno detalja a može biti ispričan kratko u rečenici-dvije. Naš mozak, ekonomičan kakav jest i zatrpan najčešće mislima o prošlosti ili budućnosti, voli priče sažeti. Pa ćemo tako dan opisati/doživjeti npr. ovako: ustali smo (možda se malo uspavali), išli na posao, jurili do grada obaviti neke sitnice, uvečer pogledali film, malo promrzli u šetnji, vratili se doma i otišli na spavanje.

Tako ćemo i cijelu godinu sagledati u nekoliko rečenica i kraćih ulomaka, pa onda i desetljeće pa i cijeli život... To »sažimanje priča« je, kako otkrivaju **Mark Landau** i suradnici sa Sveučilišta u Kansasu u svojem radu *Zašto se život ubrzava*: »ukrupnjavanje« i prolazak autobiografskog vremena upravo ono što dovodi do osjećaja da se vrijeme ubrzava. A posljedice toga nisu nimalo ugodne jer, kako kažu: »percipiranje života kao nečega što izmiče je psihološki štetno: neugodno, demotivirajuće i nagrizna doživljaj smislenosti života«.

Ubrzani protok

Dok smo djeca, život doživljavamo u puno više detalja (pa su nam i priče/doživljaj stvarnosti dulje

i bogatije). Kako odrastamo doživljaje počinjemo svoditi na 2-3 koja smatramo ključnima dok ostale zanemarujemo, što dovodi do osjećaja ubrzanog protoka vremena. I filozof **Douglas Hofstadter** se slaže s tim i pojašnjava kako je npr. za dijete šetnja parkom iskustvo puno novine – prvi put vidi neki cvijet prekriven snijegom ili možda nekog psa koji ga prestraši – pa sve to i još svaku »sitnicu« upamti kao niz različitih događaja. Za odraslu osobu, ako se ništa novo ne događa, sve senzacije i impresije koje se mogu povezati s tom šetnjom u parku najčešće budu doživljenje samo kao »šetnja parkom«. Jer, što se tiče odrasle osobe samo se jedna stvar dogodila (šetnja parkom) i cijeli će se taj vremenski odjeljak šetnje parkom sa svim pojedinostima (od boje lišća, oblaka, igre svjetla kroz granje, hladnoće zraka na koži, krckanja kamenčića na stazi...) biti upamćen kao jedna rečenica (dakle kao vrlo kratak).

Dijete će doživjeti i upamtiti iskustva cjelovitije i zato, dok smo djeca, vrijeme nam traje dulje.

Prisutnost u trenutku

Prolazak kroz život kao da smo na autopilotu (vrteći se u svojim mislima neosjetljivi na fine detalje svakodnevice) ima negativan utjecaj na kvalitetu života i narušava osjećaj smisla u životu. »Lijek« za to jest

mindfulness – odnosno življenje u svakom trenutku tako da budemo svjesni njegove jedinstvenosti. Na taj način, kada postanemo svjesni jedinstvenosti trenutka (koliko god bio sličan jučerašnjem u finim detaljima se ipak razlikuje), priče će nam biti bogatije detaljima i dulje pa će se i osjećaj prolaznosti vremena smanjiti.

Tako i priča s početka ovog teksta (o običnom danu i odlasku na posao), ako obratimo pozornost na detalje, ima u sebi puno toga: zvuk budilice, osjećaj tijela dok leži u krevetu nakon buđenja, pomisao koju imamo o danu pred sobom, zvuk šlapica po parketu, osjećaj vode na dlanu, okus paste za zube, boja jutarnje svjetlosti, bol u leđima pri saginjanju, ključ koji ne radi kako treba, svježina zraka ... I još cijeli niz impresija i to u samo prvih 5 minuta jutra...

Različiti oblici meditacije ili bavljenje umjetnošću vraća nas u »ovdje i sada« no, *mindfulness* možemo vježbati i pri bilo kojoj aktivnosti. S vremena na vrijeme trebamo pogledati u svoj um i vidjeti kakvim se mislima bavi (brigom o budućnosti, događajima iz prošlosti, strahovima itd.) te ga blago vratiti u sadašnji trenutak. Na taj način ćemo, kao u onoj izreci, imati puno života u godinama pa će onda biti manje važno koliko imamo godina u životu.

Marina Balažev

Literarni kutak

PUTOVIMA PROLAZNOSTI

Dani odmiču. Odmicanjem gube svjetlinu. Svirepi ljudi diktiraju pravila. Zrak se komeša i guši slobodu. U prohladnom preziru ljudskog mira, tražim novi početak.

Prolaznost? Prolaznost...

Kiša je počela. Čini mi se, dugo je čekala, a sada ima mnogo toga za reći. Dan više nije šarolik, a ljudi pod utjecajem par kapi mijenjaju svoje planove, osim jednog, koji suštinski nije plan. Zovu ga »čekanje«.

Prilazim autobusnoj stanici. Kiša pojačava tempo. Budi se nervoza. Ljudi se naguravaju ne bi li se zaklonili od vlažnosti pod malim limenim krovom stanice. Za mene iznenađujući, ali djelotvorni prizor bili su momenti kada su čak tri autobusa prošla. A tada... panika. Frustracije lete. Kuje se zavjera protiv vremena. Kako ga ubiti? Ustvari je obratno. Vrijeme kida svaku nit života iz čovjeka. Nitko to ne prihvaća. Postoji strah od razmišljanja o prolaznosti. Ja sam je ipak preusmjerio u mog savjetnika. Pred problemima i anomalijama prolaznost me potapše po ramenu. Ona vodi do smrti, a smrt odgovara na nepostavljeno pitanje: »Nisam te još dotakla, uživaj«. Sadašnjost je točka koja je upravo prošla. Prolazim i ja. Nastavljam dalje. Polako. Pouzdano znam da oni zgrčeni ljudi neće pronaći mir pod limenim krovom. Također znam, autobus neće doći. Čini mi se ni kiša neće skoro prestati.

Svrha je u izgradnji osobnog identiteta. Konstrukcija kroz umjetnost, kroz kulturu. Čovjeku je potreban potpuno novi početak uz kontrolirano forsiranje duhovnog plana. Traženje smisla kroz književnost koja predstavlja faktor duhovnog osvajanja svijeta. Smatram da ne treba bježati kroz stereotip čekanja.

Prolaznost? Prolaznost...

Čudesan spoj EUROPE I AZIJE

U starom dijelu grada valja vidjeti i Cisternu baziliku, najveću cisternu od nekoliko stotina njih koje su se koristile u gradu za opskrbljivanje stanovništva pitkom vodom. Ona je izgrađena ispod nekadašnje bazilike po kojoj je i dobila ime. Poznata je po svojoj glavi Meduze, a u novije vrijeme mogli ste vidjeti prizore snimane ovdje u filmu *Inferno*.

Nakon obilaska starog dijela grada, gdje je sve relativno blizu, možete se zaputiti i u noviji dio grada. Računajte da će vam biti potrebno dosta vremena, jer nećete moći ne zaustavljati se kraj malih, šarenih izloga i uličnih prodavača čije je umijeće trgovine poznato diljem svijeta. Stereotip koji vlada o Turcima kao ljubaznim domaćinima i pomalo nametljivim trgovcima točan je. Dat će sve od sebe kako bi vas namamili i prodali vam kakvu sitnicu, primjerice ratluk ili džezvu, kao suvenir. Sve ovo i mnogo više možete kupiti i na poznatoj Egipatskoj pijaci.

Egipatska tržnica

Tijekom vladavine Osmanlija, ovdje se najviše prodavala roba iz Egipta, koji je poznat i kao Misir,

pa je ime ostalo Misir čaršija. Onima koji vole tržnice, mirise i gužvu, ovdje će biti veoma uzbudljivo. Ako vam ne smeta kada vas gomila nosi, slobodno uđite u rijeku ljudi koja vijuga kroz tržnicu. Iznad glava ove pokretne ljudske rijeke, mnoštvo boja će

vas privlačiti otvorenim dućanima u kojima začini i čajevi stoje poslagani baš kao na filmu. Prodaju se ovdje začini, čajevi, suho voće, ratluk i razne druge turske delicije. Dozvolite da vas namame u dućane, jer ćete se ondje osjećati poput sultana! Nudit će vas čajevima, davati komplimente, privući će vam stolac kako biste sjeli, kušat ćete razne okuse ratlu-

ka, dobijati savjete za ljepši ten, više energije i bolje zdravlje, a pritom ćete sigurno nešto i kupiti.

Galata most

Galata most spaja europski i azijski dio grada i kad se nađete ovdje, prošetajte se mostom. Ovdje je također velika gužva, a interesantno je što je most načičkan ribičima. Interesantno je doživjeti ga i noću, jer se na njemu, u nekoliko nivoa nalaze kafići i restorani. Noćni život Istanbula je veoma živ i interesantan, a upravo na ovom mostu možete pronaći mjesto za sebe. Dočekati Novu godinu na ovom mostu je osobit doživljaj. Gledanje vatrometa iznad Zlatnog roga pravi je početak nove godine.

Predah

Pošto grad prelazite hodajući ili presjedajući u prijevozima, zatrebat će vam predah. Možete se odmoriti u jednom od brojnih hamama. Kažu da se ondje osjećate poput sultanije. Sasvim sigurno, odmorit ćete se od gradske užurbanosti. Istanbul obiluje mjestima za predah. Ovdje ne smijete biti na dijeti, jer ćete proпустiti važan dio doživljaja ovog grada. Krenut ćemo obrnutim redom, od deserta. Turska baklava doista je onakva kakvom ju predstavljaju, savršeno slatka, ukusna, a najbolja je ona s pistacijama. Baklave se služe u malim komadima, a uz njih odlično paše turska kava u malim šarenim

šalicama. Kad ste stvarno gladni, pojedite još jednu baklavu! Ukolike biste radije pojeli nešto slano, tu su poznati kebabi, pečeni pilići koji se okreću u izlozima ili specijaliteti od povrća i mesa, uglavnom pilećeg i janječeg. Cijene nisu visoke, a možete se osvježiti svježim cijedenim sokom od nara koji se prodaje na svakom koraku.

Krstarenje Bosporom

Ponuda svakog grada koji se nalazi na plovnoj rijeci ili moru obično uključuje i krstarenje, pa tako i ponuda Istanbula koji se nalazi na Mramornom i Crnom moru. Krstarenja europskim rijekama je popularno, ali krstarenje Bosporom je jedinstven doživljaj. Krstareći Bosporom, gledat ćete ljetnikovce znamenitih povijesnih ličnosti, zgrade starih elitnih učilišta i druge interesantne znamenitosti.

Gradovi su mjesta ukrštanja osobnog s kolektivnim, mjesta gdje se povijest prepliće sa suvremenim životom grada. Svi gradovi imaju svoje osobitosti, nešto što ih izdvaja od drugih, ali ukoliko želite doživjeti nešto dosta drugačije od europskih gradova, otidite u Istanbul, nevjerovatan spoj Europe i Azije. Istanbul

je doživljaj za oči i tijelo, jednako koliko i za vaš um. Slike koje ovdje upijete, razvijat će se u vama u raznim bojama i mirisima i proživljavat ćete Istanbul još dugo nakon što odete iz njega.

Klara Dulić

Tradicionalna misa privlači baš mlađe naraštaje

Pater **Marko Tilošanec** je član Svećeničkog bratstva sv. Pija X., u kojem se čuva tradicija Crkve – u nauku, bogoslužju i duhovnosti. Oni, primjerice, služe tradicionalne latinske mise, koje se razlikuju od suvremenih. O važnosti tradicije u Crkvi, Bratstvu te o svojem pozivu evo što kaže pater Marko.

KUŽIŠ?!: Za početak, recite nam nešto o Vašem svećeničkom pozivu.

Svećenički poziv naslućivao sam na jedan način i prije, no definitivno sam ga prepoznao nekako u vrijeme mature, kada je trebalo stvoriti odluku o daljnjem životnom putu. Ipak, definitivnu odluku da želim krenuti putem svećeništva nisam donio odmah jer mi je nedostajalo onoga konačnog uvjerenja i hrabrosti, nego nakon dvije godine. Tada sam stupio u bogoslovno sjemenište u Zagrebu kao kandidat svoje Varaždinske biskupije.

KUŽIŠ?!: Recite nam nešto o Vašoj formaciji u bogosloviji.

Formacija u zagrebačkoj bogosloviji bila je uobičajena kao što je u današnjim bogoslovijama. Nisam znao puno kako je nekada izgledao bogoslovski život, nego samo fragmentarno, no ubrzo sam primijetio jedan nedostatak istinske revnosti za napredak prema savršenstvu u duhovnome životu, te duh mlakosti i ravnodušnosti, s čime se nisam želio pomiriti. O tradicionalnoj latinskoj misi – obredu koji se služio prije nego je uvedena misa na narodnome jeziku – nisam znao ništa, jer takva misa tada u Hrvatskoj nije bila dostupna. Moj prvi susret s tradicionalnom teologijom i problematikom sadašnjeg stanja u Crkvi bio je tijekom bogoslovskoga studija, na trećoj godini. Tada sam došao do knjige *lota unum* velikoga katoličkoga filozofa **R. Amerija** koja na sustavan način obrađuje problem zbivanja koja su se dogodila na Drugome vatikanskome saboru i reformi koje su uslijedile nakon njega. Tu sam uvidio da doista postoji jedan ozbiljan problem u današnjoj Crkvi, gdje nemalo stvari koje se promiču i čine u Crkvi nakon Sabora nije u skladu s katoličkim naukom.

KUŽIŠ?!: Kako mislite nije u skladu s katoličkom naukom? Možete li nam o tome nešto podobnije reći?

Krist je osnovao samo jednu Crkvu i, po mojem mišljenju, postoji samo jedna prava vjera, a to je katolička. No danas se u ime ekumenizma promiče kao da je bilo koja religija manje ili više dobra, i da se u svakoj podjednako može pronaći spasenje. Spoznao sam da katolička liturgija mora odražavati katolički nauk o svetoj misi – da je sv. misa nekrvna žrtva novoga zavjeta, da je Krist stvarno prisutan u Euharistiji, da je svećenik posvećeni Božji službenik putem kojega Krist obnavlja svoju žrtvu na oltaru. Zato je u tradicionalnoj misi svećenik okrenut prema oltaru koji simbolizira Krista, upotrebljava se uzvišeni kulturni jezik – latinski, ima puno uzvišenih molitava, što je sve u novome obredu uklonjeno. Ondje se misa služi prema narodu, kao da bi se radilo prije svega o zajedničkome okupljanju, a ne o uzvišenome činu bogoštovlja. Ukinut je latinski jezik i cijeli je obred veoma antropocentrički oblikovan – u prvi se plan stavlja svećenikova osobnost putem neprestanih komentara i tumačenja i više se naglasak stavlja na zajednicu, negoli na sam čin bogoštovlja. Zato je i cijela atmosfera dosta banalizirana, putem vrlo jeftine glazbe (poglavito na tzv. misama za mlade), nedostojanstvenoga postupanja prema Euharistiji (npr. primanjem na ruku), raznih improvizacija i predstava koje se uvode. Tako sam shvatio da je svaki katolik obvezan držati se upravo tradicionalnoga obreda, jer je u njemu izražena katolička vjera prema kojoj trebamo iskazivati Gospodinu čast u bogoslužju i prema kojoj trebamo živjeti. Tako sam čvrsto odlu-

čio ostvariti taj ideal te sam pristupio Svećeničkome bratstvu sv. Pia X. u kojemu se on može u potpunosti ispuniti, dok u drugim današnjim strukturama Crkve za to, nažalost, nema razumijevanja. Stoga sam ubrzo nakon svoga svećeničkoga ređenja, 2013. godine, pristupio Svećeničkome bratstvu da bih išao putem ostvarenja toga cilja.

KUŽIŠ?!: Možete li nam reći nešto o Svećeničkom bratstvu sv. Pia X.?

Svećeničko bratstvo sv. Pia X. nastalo je neposredno nakon Drugoga vatikanskoga sabora i uvođenja novoga obreda, ne kao neki unaprijed osmišljeni projekt, nego kao potreba konkretnoga trenutka u Crkvi. Nadbiskupu **Marcelu Lefebvreu** obratila se skupina bogoslova koji su bili veoma zbunjeni pomutnjom koja je nastala – nezadovoljni naukom i formacijom koju su prolazili, a koja nije bila u skladu s vjekovnom katoličkom praksom – te su očajnički molili nadbiskupa Lefebvrea da nešto učini za njih. Tako je rođena ideja da se utemelji Svećeničko bratstvo sv. Pia X. u kojemu će se nastavljati cjelokupna Tradicija Crkve – u nauku, bogoslužju i duhovnosti. To je privuklo brojne mlade ljude koju su osjećali svećenički poziv te prepoznali da se on može na pravi način ostvariti samo slijedeći dosljedno katolički nauk te su pristupili našoj bogosloviji. Također su se javljali brojni vjernici diljem svijeta pozivajući naše svećenike da ih posjete i utemelje ondje kapele gdje će se služiti sv. misa po tradicionalnome obredu. No, nažalost, javile su se reakcije i s druge strane – promicatelji novoga, modernističkoga usmjerenja, nisu tolerirali tradicionalni obred sv. mise te su se borili svim snagama da on nestane. Zato su ubrzo pokrenuti progoni protiv nadbiskupa Lefebvrea i našega Bratstva, i to s najviših razina. Protiv Bratstva su nametnute određene kazne, koje međutim nisu bile valjano izrečene zato što se nikako ne može zabraniti propovijedanje dosljedno katoličkoga nauka i služenje tradicionalnoga katoličkoga bogoslužja po kojemu su živjeli toliki naraštaji naših predaka. Tako Bratstvo i tradicionalna liturgija ostaju znak osporavan u današnjoj Crkvi, čega je bio dobro svjestan, primjerice, papa **Benedikt XVI.** te je u nekoliko navrata u privatnim susretima ili govorima nazvao nadbiskupa Lefebvrea velikim čovjekom Crkve, a svojim motuproprijem *Summorum pontificum* priznao je činjenicu koju su dotada mnogi osporavali, a to je da svaki svećenik ima pravo služiti tradicionalnu sv. misu i da mu to nitko ne može zabraniti.

KUŽIŠ?!: Što se dogodilo s tradicionalnom misom u Hrvatskoj?

Nakon što je uveden novi obred mise, u Hrvatskoj dugo – djelomično i zbog ograničenih uvje-

ta u kojima je Crkva živjela u vrijeme komunizma – nije bilo nijedne tradicionalne sv. mise. Točnije, više od 40 godina nije se u Hrvatskoj službeno i javno služila tradicionalna latinska misa. Tada se, prije otprilike 7-8 godina, okupila jedna skupina laika koja je uputila molbu zagrebačkome nadbiskupu da se organizira jedna takva misa koja će se služiti u redovitome terminu. Nakon izvjesnih opstruiranja i zavlacenja sa strane mjerodavnih, ta je molba ipak prihvaćena te je određena jedna crkva u središtu Zagreba da bi se u njoj redovito mogla služiti tradicionalna sv. misa. A naše Bratstvo započelo je svoje djelovanje u Hrvatskoj prije otprilike šest godina povremenim posjetima. Redovito djelovanje mogli smo uspostaviti prije otprilike godinu i pol. Otada smo mogli u Zagrebu i Splitu pronaći prostore u kojima smo uredili kapele u kojima se redovito – svake nedjelje – služi tradicionalna sv. misa, a djelujemo još povremeno u Slavanskom Brodu i Rijeci te smo povezani s vjernicima diljem Hrvatske i šire koji se osjećaju privrženima tradicionalnome obredu. Osim služenja sv. mise, naš apostolat obuhvaća i medijsko djelovanje. Imamo svoju internetsku stranicu (christusrexhrvatska.blogspot.com) na kojoj objavljujemo tekstove o tradicionalnome katoličkome nauku, moralu, duhovnosti te izdajemo časopis *Christus Rex* koji izlazi tromjesečno, a do sada smo mogli objaviti nekoliko tiskanih izdanja (knjiga, knjižica i letaka) čiji je cilj produbiti katoličku vjeru, posebno u ovome trenutku crkvene krize.

KUŽIŠ?!: Ima li mladih na tradicionalnim misama?

Mladi ljudi teže idealima. Ne zadovoljavaju se prosječnošću, nego nastoje spoznati i ostvariti u svom životu uzvišene ciljeve. Zato nije čudno da mnogi od njih u svom traženju istine, traženju kako voditi pravi kršćanski život, dolaze do tradicionalne latinske mise u kojoj prepoznaju tu uzvišenost i savršenstvo. Nakon uvođenja novoga obreda tvrdilo se da je nekadašnja liturgija samo za prošla vremena te za starije naraštaje, kao i za one koji se ne mogu prilagoditi vremenu, no stvarnost pokazuje upravo suprotno – da je ta liturgija bezvremenska (zbog čega je se naziva i Misom svih vjekova) te da privlači baš mlađe naraštaje (koje često prethodno nisu uopće poznavali jer su odrasli na novome bogoslužju) koji tu pronalaze svu ozbiljnost i ideal kako živjeti katoličku vjeru. Krist nas potiče da se ne bojimo istine, nego da mu otvorimo svoje srce da bi On u nama mogao potpuno živjeti, a to jedinstvo i povezanost s Njime zasigurno ćemo ostvariti vjernošću onome što je Crkva uvijek vjerovala i činila.

Ivan Čavrgov

WEEKEND

Aristeja Paje Sučića i Alojzija Latinovića

Osudjelovanju naših starih u ratovima što ih je vodila Habsburška monarhija tijekom 18. st. pisalo se mnogo u znanstvenim publikacijama i popularnom tisku, ali još uvijek ima nedostatno istraženih aspekata. Građa iz zaostavštine Vojnića od Bajše (Povijesni arhiv Subotica) baca novo svjetlo na pojedine povijesne ličnosti i događaje. Naročito kuriozitet predstavlja prijepis-ulomak iz pjesme **Grgura Peštalića** *Dostojna plemenite Bačke starih uspomena sadašnji i drugi slavinske krvi delija slava*, koji govori o pogibiji **Paje Sučića** i **Alojzija Latinovića** (40. VI/5 117). To je možda jedan od najboljih primjera aristije (junačkog djela, hrabrosti) ovdašnjih Hrvata. Ne čudi stoga što se našao u zbirci rodoljubivih pjesama *Stare slave djedovina, Hrvatska povijesna pjesmarica* od **Petra Grgeča** (1924.). Prilagođen današnjoj ortografiji on glasi ovako:

Još dvojicu vridno je faliti
Domoroce naše proslaviti
Dva mladića, dva zelena bora,
Gdigod od nji biva razgovora:
Alojzija lipi Latinović
Gdi si sada? I ti Pajo Sučić?
Gdi je vaše plemenito tilo?
Gdi je gizdavo na vami odilo?
Gdi su oči prisajne zvizdice?
Rumen obraz, kano u ružice?
Duge kose, kano u divice,
Koje kite tankovito lice?
Gdi su vaši slatki izgovori?
I jezika mlogi razgovori?
Vi na friško gospodstvo dobiste,
Al' u friško isto izgubiste.
Alojzija bi mlada prilika
Regemente sve cesarske dika,
Pajo posta barjaktar na boju,
Po kriposti, i junačkim znoju:
Il' bi jednog, il' drugog gledali,
Neb' se smrti, njiovoj nadali:
Aj Kocimu, višete nebilo!
Što učini prižalosno dilo?
Puče s topom, Alojzu obali
Mlade bedre njegove popali,
Smrtne rane junakje dobio,
Od kojzi nije pribolio:
Tako pade međ svojim junakom
Pajo Sučić pod Novom Palankom,
kadno juriš na Turke činjaše
Kapiji se prvi približase,

Namira ga namirila biše
Dva taneta da ga udariše
U zlo misto, u čelo junačko
Ter pogibe to srce momačko,
Mrtav Pavle, na zemljicu pade,
Mrtav pade, Bogu dušu dade.

Pajo Sučić je potomak **Andrije**, brata prvog subotičkog kapetana **Luke Sučića**. Bio je zastavnikom (vexillifer, Fähnrich) Pálffyjeve pukovnije. Poginuo je koncem listopada 1788. godine tijekom oslobođanja Nove (sada Banatske) Palanke (općina Bela Crkva, AP Vojvodina) od Turaka, koji su prethodno zauzeli ovo strateški izuzetno važno mjesto na ušću rijeka Karaša i Nere u Dunav. U nedatiranoj predstavi **Lajče Sučića** austrijskom caru i hrvatsko-ugarskom kralju **Franji Josipu** (1848. – 1916.) ističe se da je poginuo herojskom smrću (40. VI/5 116, 118). To potvrđuje i nepotpisano djelo *Die hervorragendsten Momente aus der Geschichte des 53. Linien-Infanterie-Regiments Erzherzog Leopold* (1866, str. 21): »Poručnik Sučić je veoma hrabro vodio tesare prema ulazu u redut s namerom da otvori palisad. Pogođen zrnom u čelo, poginuo je herojskom smrću.«

Alojzije Latinović je potomak **Stipana Latinovića**, koji je s bratom **Danijelom** 20. rujna 1719. godine dobio plemstvo. Bio je natporučnikom (főhadnagy) (30. VI/5 Fasc. Latinovich A). Prema Peštaliću, teško ranjen pod turskom tvrđom Hotinom (Černjivecka oblast, Ukrajina), koja se svibnja-rujna 1788. godine nalazila pod austrijsko-ruskom opsadom, umro je »u krilu« (pod komandom?) **Vince Martinovića**, brata čuvenog franjevca, znanstvenika i jakobinskog revolucionara hrvatskog podrijetla **Ignjata Martinovića**.

Sve u svemu, ne ističe Peštalić bez razloga da su ovi mladići vrijedni hvale.

Vladimir Nimčević

Neuklonjiv književni žig

Uplejadi vojvođanskih hrvatskih književnika jedan od najpoznatijih i najprepoznatljivijih sasvim sigurno je **Petko Vojnić Purčar**. Bio je dio glasovite generacije koja je u drugoj polovici XX. stoljeća redala izdanja i oduševljavala čitatelje.

U pitanju je veoma plodni pisac, pjesnik, autor brojnih romana, zbirki pripovijedaka, pjesama, novela, drama, eseja, putopisa, kratkih filmova... Njegova su djela prevedena na više jezika, a drame su mu izvođene u kazalištima u Osijeku i Subotici. Njegove radijske drame emitirane su na postajama po Srbiji, Slovačkoj, Hrvatskoj, Austriji, Njemačkoj i Francuskoj.

Rođen je kao Petar Vojnić Purčar u Subotici 1939. godine, gdje je i završio osnovno i srednje školovanje. U Beogradu je diplomirao jugoslavensku i svjetsku književnost na Filološkom fakultetu, a u Parizu je kao stipendist francuske vlade specijalizirao filmsku režiju.

Po završetku visokoškolskog obrazovanja vratio se u zemlju, gdje je prvo predavao na Pedagoškoj akademiji u Subotici, nakon toga je radio u Novom Sadu kao prosvjetni savjetnik, a onda kao urednik na RTV Novi Sad te kao profesionalni umjetnik. Bio je urednik književnih časopisa *Rukovet* i *Klasje naših ravni*.

Kako stoji u *Hrvatskoj enciklopediji*, u svojim je djelima motiviran prošlošću rodnoga kraja i traganjem za fenomenima postanka, a u romanima priču gradi kombiniranjem dvaju usporednih narativnih tijekova, upotrebljavajući različita pripovjedačka gledišta i intermedijalne relacije.

Među najpoznatija njegova djela ubrajaju se zbirke pripovijedaka *Prstenovani gavran* (1983.), *Miholjsko ljeto i druge priče* i *Put u Egipat* (2003.), *Kult kornjače* (2005.), *Prstenovani gavran: drugi dio* (2007.), *Odlazak Pauline Plavšić* (1969.), *Dom sve dalji* (1977.), *Ljubavi*

Blanke Kolak (1979.), *Večernje buđenje* (1987.), *Crvenokošci* (2004.) i *Prstenovani pisac*, (2008.).

Književna kritika je zabilježila kako Vojnić Purčar u svojim pjesmama ima suvremeni pjesnički izraz i oblik. U proznim djelima se posvetio prikazu sudbina Hrvata u Panonskoj nizini, posebice u rodnoj mu Bačkoj. Književni kritičari su njegove romane, pripovijetke i novelistiku ocijenili kao »čudesan prizor« i »neuklonjiv književni žig« suvremene hrvatske proze, te ga svrstavaju među vodeće hrvatske pripovjedače i romanopisce općenito.

Dobitnik je prestižne NIN-ove nagrade za roman *Dom sve dalji* 1977. godine, kao i *Oktobrske nagrade* grada Novog Sada. Dobitnik je Nagrade za životno djelo Društva književnika Vojvodine. Bio je član Društva književnika Vojvodine, čiji je predsjednik bio od 1984. do 1985. godine, Hrvatskog društva pisaca, Hrvatskog PEN centra i počasni član Matice srpske u Novom Sadu. Također je dobitnik pulske *Arene*, te *Zlatnog medvjeda* na berlinskom filmskom festivalu (za kategoriju film u cjelini). Godine 2009. je dobio državno odličje Republike Hrvatske za doprinos očuvanju i razvoju hrvatske kulture u Vojvodini – *Red danice Hrvatske s likom Marka Marulića*. Na *Danima Balinta Vujkova* 2009. godine dobio je nagradu *Balint Vujkov Dida* za životno djelo u području književnosti, a 2014. je dobitnik nagrade za životno djelo Društva književnika Vojvodine.

Umro je u Petrovaradinu 2017. godine.

T. Perušić

RADOSTI ZIMSKIH SPORTOVA

16

I ako su blagdani prošli, te su obveze već uveliko »na snazi«, svakako da nije prošao blagdanski duh koji je uveliko prisutan na planinama i bijelim planinskim vrhovima. Naravno, za one koji to vole i koji si to mogu priuštiti u ova ekonomski nestabilna vremena. Ja sam imala sreće da me ova zima, potpuno neplanski, odvede na najpoznatiju ski planinu u Srbiji – Kopaonik. Posljednji put sam tamo bila kada sam imala 3 godine, dakle dosta davno, a mogu primijetiti da se duh ove planine nije promijenio. Izgradilo se svašta toga, no otvorenost domaćina i gostoprimstvo nisu se promijenili. Uvijek ćete biti dobrodošli u bilo kom kafiću, restoranu ili pak navečer u klubu.

Na Kopaoniku radim (no, nađe se vremena i za zabavu). Radim za jednu ski školu. Našu školu polaze djeca iz različitih zemalja bivše Juge. Htjela bih posebno naglasiti fenomen kako među djecom apsolutno ne postoje razlike u bilo čemu. Zaista se istinski želim pohvaliti i biti ponosna kako su ta ista djeca uzor, ili bi bar trebala biti uzor svima nama kako granice ne postoje; kako nije važno jeste li muško ili žensko, te kako ne postoji ni jedan drugi jezik sem jezika osmijeha, jezika tijela i jezika energije. A svi trebamo biti svjesni da su djeca uvijek tu da nas na to podsjetite. Naime, od danas nam se priključila grupa djece iz Osijeka i prosto nitko nije vi-

dio razliku. Znaite zašto? Zato jer je ovladala istinska ljubav i zato što nitko od djece ne gleda korist ni u čemu, niti ima pojma je li sve ovako ili onako, već je prisutna mladež vrlo svjesna onoga oko njih. I to je za pohvalu.

Što se uvjeta na Kopaoniku tiče, nekolicina vas je pitala za cijene i ostale uvjete. Ne znam što bih vam rekla – u principu ok je, međutim, ako ćete da vam budem ozbiljna, kao netko tko je od samog rođenja na planini, Kopaonik bih preporučila za početnike: fakat se dobro ovdje može naučiti skijati. Također ima vrhunskih instruktora za niže cijene nego u inozemstvu. Također, općenito povoljan smještaj zaista možete pronaći. No, stavit ću akcent na ove ozbiljnije skijaše i bordere. Nemojte se zanositi da ćete ovdje imati nekakvu ekstremno zabavnu situaciju. Prije svega zato što je Kopaonik manji skijaški centar, a drugo: uvjeti definitivno nisu dosljedni cijeni ski pasa za koji platite.

Tako da, ekipo, nemojte me pogrešno shvatiti: planina i priroda generalno su nešto što je svakako od neprocjenjive vrijednosti, no pokušajte dozirati i dajte uvidjeti koliko je priroda cool i što nam sve pruža.

Lijep pozdrav s planine! Otuda vam šaljem i ovu fotku uz poruku: pratite tragove i naći ćete svoje svjetlo!

Ana Parčetić

ELEGANTNI KOMADI

i upečatljiv nakit

Još uvijek smo u zimskom raspoloženju, nadamo se još samo ovaj mjesec, pa nam dolazi ljepše i toplije vreme. Ovog mjeseca su aktualni mali crveni detalji, jer je veljača označena kao mjesec ljubavi. Crvena boja dominira, a s njom zajedno klasična, elegantni komadi i upečatljiv nakit.

Jedan upadljiv komad nakita provjereno je dobra investicija ove zime, naročito ako je dopunjen cirkonima.

Suknje u kombinaciji s kaputima i bundicama odlično izgledaju, te se još neko vrijeme može kombinirati ova varijanta. Treba se igrati kombinacijom dužeg kaputa i kratke suknje, jer se dobija dramatični efekt koji se ne viđa svakodnevno. Tako da dok slavite ljubav ovog mjeseca, a i uopće, obratite

pažnju na ove detalje.

Također upadljiva zimska boja jest zlatna, koja je veoma moderna posljednjih godina, još posebice ukoliko je metalik varijanta. Samo pripazite da ne pretjerate nego se oslonite na sigurnu varijantu, te zlatnu koristite kao detalje u svom odijevanju.

Zima i zimska moda sama po sebi može biti veoma uzbudljiva, jer možete kombinirati mnogo stvari i igrati se outfitom. Naravno, oni koji nisu ljubitelji zime i zimskih čari, jedva čekaju da prođe ovaj period i da ga zamijeni šareno proljeće. Do tada, još malo ćemo se strpjeti i kombinirati zimske varijante kako bi nam brže i »modernije« prošla i ova zima.

Milijana Nimčević

ICARUS

Nebo je bilo poput plavog satena, a zvijezde su imale biserni sjaj. Mjesec je polako izvirivao iza oblaka i srebrom posipao ocean. Njena plava kosa, puna soli, viorila je na vjetru. S balkona stana, na Francuskoj rivijeri, on je gledao u nadi da će biti njegova iako ju je davno izgubio. Vidjela ga je ali nije mu željela još poći. Zнала je da je u tom domu, satkanom od bivše, sada gotovo nestvarne, ljubavi, čeka muž.

– Udala si se za Icarusa, – pomislila je – uvijek je letio preblizu sunca.

Leteći toliko blizu sunca, uspio je izgubiti sve što mu je jednom bilo bitno – ljubav žene koja je živjela za njega. Dok je šetala pješčanim plažama, prisjećala se mladosti i divnih pariških zabava koje bi priređivali.

Još jednom je zastala ispred vrata u nadi da će je nešto natjerati da ne uđe. Toliko je postala slaba da bez obzira što uradi ona mu prašta. Zatekla ga je kako opet piše, polako ispuštajući dim cigarete. Sjetila se prvog puta kad ga je vidjela.

Sjedio je isto tako. Pisao je kao i obično, ali te 1927., sve se promijenilo. Ona će postati njegova vječna inspiracija, muza i supruga.

– Mada, ja sam za njega oduvijek bila samo izvor iz kog je crpio inspiraciju za svoja djela – pomislila je. – Ideja i ništa drugo.

Dugo ga je gledala, ali je onda shvatila kako je prestao pisati, sada je gledao staru sliku koju je vrijeme uništilo i sada je ona samo parče bijelog papira s nekoliko tamnih fleka koje predstavljaju lik voljenjke žene i život koji su odavno ostavili za sobom.

Kažu da je najteže gledati nekoga koga voliš dok voli nekog potpuno drugog. Već dugo je bila svjesna da je ovo netočno. Tijekom svih ovih godina on je istinski volio mnoge, dok je ona samo njega. To shvativši postalo joj je lakše i nisu je više iznenađivala naparfirmirana pisma. Zнала je da se on nikad neće moći skrasiti i bila je svjesna da će ih to, pored njegove stalne potrebe da stvara, na kraju uništiti. Želio je postati vječan i oduprijeti se prolaznosti, i radi toga bio je spreman uraditi sve. Pravi makijavelist u duši. Ona je željela nešto drukčije. Dosadilo joj je biti glavni lik u njegovim romanima, a sporadni u vlastitom životu. Nedostajale su joj čari pariških kafea i prilika da bude žena, a ne samo ideja.

On joj je izgradio kule od pasusa, strana i romana ali u stvarnosti njegova ljubav bila je gotovo bezvrijedna. Ali nije ju to natjeralo na odlazak – nije mogla gledati voljenjog čovjeka kako pati. To je odista najteža stvar.

Gledala ga je dok je spuštao sliku, duboko uzdišući. Prišla mu je i ugledala sliku koju je gotovo zaboravila. On je bio uznemiren i držao njenu ruku, razmišljajući što može promijeniti. Istina je da je prekasno i da je odluka već donesena. Konačno je ustao od stola i zagrlio ju, dok je snop srebrne mjesečine pao na njih posljednji put. Dugo su tako sjedili u nesnosnoj tišini. To je zvuk završetka i ogromne tuge. Tuga je u tome što on nikada nije bio potpuno njen i nikada iskren. Sebično je skrivao svojih sjetu dok ga je ona toliko voljela.

S prvim zracima sunca ona je otišla daleko. Činilo joj se da čak ni Univerzum ni svemoćni Bog nisu uspjeli pomiriti ovakve duše.

Sjedeći u *Cafe de Flore* jednog jutra, pročitala je tužnu vijest – njen voljeni je završio svoj posljednji roman ikada. Njena duša nastavila je čuvati njihove uspomene, uspomene žene koja je samo htjela biti voljena.

Andrea I. Darabašić

Nađite svoj CILJ, nađite svoj SMISAO

Potruga za slobodom i pravima je puna prosvjetljenja i preispitavanja. Biti slobodan znači imati pravo na svoje mišljenje i imati pravo to mišljenje izgovoriti. Sloboda govora i razmišljanja nas čini ljudima, osnovno je pravilo svake demokracije i svakog civiliziranog društva. Iako su ta prava na mnogim mjestima u svijetu i dalje uskraćena ili izravno zabranjena, moramo shvatiti jednu ključnu stvar kod prava. Pravo jedino može biti vrijedno ako uz njega ide i odgovornost. Ako nemamo odgovornost koja bi to ispratila, onda je to privilegij.

Dakle, pravo glasa jedino može biti zaista vrijedno ako to pravo glasa mi koristimo odgovorno. Pravo slobodnog govora možemo koristiti, ali ne smijemo očekivati da naše riječi nemaju kontratežu, odnosno posljedice. Kako bi rekli ekonomisti, nema besplatnog ručka! Za naša prava mi imamo cijenu mjerenu u odgovornosti.

Odgovornost u bilo kom smislu (naročito nekom svakodnevnom) je često zastrašujuća. Ali je upravo ta odgovornost to što nas gura naprijed, koja nas gura korak dalje. Jer svatko od nas u životu treba imati cilj, nešto k čemu će ići. Cilj mora zadovoljavati neke kriterije.

1. Da je dobar po nas osobno, jer ako stremimo cilju koji nije dobar za nas onda čemu to radimo?

2. Cilj mora biti dobar za našu bližu okolinu, obitelj i društvo. Čovjek teži biti društveno biće, depresija i nelagoda proizlaze iz naše nepripadnosti. Kada doprinosimo obitelji i prijateljima, onda cijenimo sebe.

3. Cilj mora biti dobar za zajednicu kojoj pripadamo. Opet kada doprinosimo, onda i sami sebe više cijenimo.

4. Cilj mora biti nešto što volimo, inače nećemo imati dovoljno motivacije pratiti ga i kad je teško.

Važno je u svakoj zajednici da čovjek vuče svoju težinu za sobom u nekom minimalnom smislu. Ako gledamo demokratske sustave, potrebna je određena zrelost zajednice kako bi se promjene pokrenule. Samo da razjasnimo sjedenje kod kuće, čekanje da se nešto promijeni dok pijemo pivo ili buljimo u ekrane... To ne doprinosi ni nama ni obitelji, a ni zajednici. Promjene ne počinju iz vedra neba. Promjene počinju kada pojedinac počne sebe mijenjati. A potom i svoju okolinu. Ako ne mijenjamo sebe, ono što radimo i kako živimo, onda nemamo pravo očekivati promjene u društvu.

Opijati se i trošiti svoj život na banalne oblike hedonizma nam dugoročno neće pružiti ništa. To samo produbljuje besmisao i može voditi u depresivna stanja. Ovo se odnosi možda ponajviše na muškarce, mada se i žene danas u većem broju negoli ranije odaju različitim »opijatima«.

Svi članovi nekog društva bi u svojim domenama trebali pridonositi. Inače postajemo depresivni i slomljeni. Hedonizam nema smisla, pomagati druge i žrtvovati se, kao primjerice u slučaju roditeljstva, mnogo je veće. Pa i korisnije. Budite vrijedni i kreativni, tako ćete nadvladati brojne izazove.

Potreban nam je svima, i ženama i muškarcima, cilj. Provodimo dio života, posebno mladalački, tražeći ga. Ali ima onih koji sjede i čekaju da taj cilj dođe. Ima onih koji u svojoj potrazi za ciljem postaju parodija sebe.

Stoga, pamet u glavu. Nađite svoj cilj. Nađite svoju strast, dajte svom životu smisao...

Vedran Horvacki

20

SENTIMENTALNA TEŽINA

Tús Nua je novo ime na alternativnoj sceni u regiji. Dolaze iz Zagreba i trenutačno su na turneji na kojoj promoviraju svoj prvi album *Horizons*. Turneja je još u tijeku a, među ostalim, obuhvaćala je i tri grada u Srbiji (Suboticu, Novi Sad i Beograd) kada smo imali i priliku uraditi ovaj intervju. Kako je bend počeo s radom, tko je na njih utjecao i kako ocjenjuju scenu ovih dana, razgovarali smo s članicama skupine – **Jordi, Mateom i Jelenom**.

KUŽIŠ?! Koja je priča iza benda? Kako ste se okupili i koliko dugo svirate? I što znači Tús Nua?

JORDI: Ideja za ovaj bend mi se rodila prije par godina sjedeći u *Krivom putu* u Zagrebu. Htjela sam započeti novi bend u kojem ću raditi drugačiju glazbu nego do tada. U početku sam radila s drugim ljudima, no vremenom smo se razišli u prijateljskim uvjetima. Srećom, naletjela sam na Jelenu i Mateu, koje su sve moje ideje iz glave uspjele

učiniti još deset puta boljima. Zajedno sviramo od ljeta 2016. A Tús Nua, simbolično, znači »novi početak« na irskom.

KUŽIŠ?! Album me je potpuno iznenadio, pjesme imaju baš opaku »težinu« ali opet tu je i ta sentimentalna strana. Čini mi se kako čujem dosta bendova koje volim u vašem zvuku, zanima me koji su izvođači na vas posebno utjecali?

MATEA: Hvala! Uvijek nam je drago dobiti pozitivan feedback. Mislim da su u mojem slučaju to bili bendovi kao što su Deftones, Placebo, Garbage i njima slični.

JORDI: Drago mi je ovo čuti! Mislim da je čar naše glazbe baš to što uspijevamo izraziti nježne osjećaje na žestok način i žestoke osjećaje na nježan način. Teško mi je izdvojiti bendove koji su utjecali na moje stvaralaštvo, s obzirom na to da slušam šaroliku glazbu i često ubacujem nove bendove u repertoar, tako da mislim da svaki od tih bendova ima ponešto što me inspirira. Ali bih svejedno na-

vela Slowdive, DIIV, Explosions in the sky, God is an astronaut, Modest Mouse i Placebo. U Mateinim bas dionicama recimo čujem dosta Toola.

JELENA: Našle smo se na istom pravcu po pitanju toga na koji način ćemo raditi skupa, naše muzičko upoznavanje je teklo prirodno i opušteno. U vrijeme kad smo počele raditi skupa i raditi na stvarima, slušala sam i svirala dosta QOTSA-e, Smithsa, Sonic Youth, možda se ponegdje to i osjeti.

KUŽIŠ?!: Koliko dugo ste radili na albumu? Na njemu su vam pomogli članovi grupa ### i Žen, što su oni donijeli sa sobom na album?

MATEA: Pomogle su nam i **Lucija Potočnik**, koja je snimila bass dionicu za naš prvi singl, *Matches*, te **Ivana Picsek** koja je gostovala kao vokal na *There's a thin line between everything*. Svatko je dao neku novu dimenziju tim pjesmama, to su iznimno talentirani ljudi i stvarno mi je jako drago da su pristali gostovati na albumu.

JORDI: Radile smo nekih godinu dana s pauzama. Oni su sa sobom na album donijeli odlične ideje, prekrasnu energiju, svoj stil i podigli album na jedan novi nivo. Svi ljudi s kojima smo surađivali na albumu su iznimno talentirane glazbenice (i glazbenik).

JELENA: Nismo ništa forsirale, radile smo stepenicu po stepenicu i kad smo sve tri bile zadovoljne nečime, onda bismo to i snimile. A svatko tko je sudjelovao u snimanju je donio nešto svoje i nismo se petljale puno u to što će to biti. Lucija nam je prvi put, recimo, odsvirala *Matches* u studiju na dan snimanja, sa Sarom smo za *Geysir* jednom probale stvar prije studija, a Ivana je improvizirajući u kupaoni našeg stana sat vremena s mikrofonom snimila svoje bekove.

KUŽIŠ?!: U nekom intervjuu sam pročitao kako će vaš album *Horizons* biti objavljen i u SAD-u u formatu kazete. Rekao bih kako to nije česta pojava. Kako je došlo do toga?

MATEA: Čuli su neku našu pjesmu na jednom radijskom programu i odlučili nas kontaktirati putem maila. I mi smo bile prilično iznenađene, prvo što smo napravile je provjerile radi li se o ozbiljnoj ponudi ili nas netko samo pokušava opljačkati.

JORDI: Zapravo, našli su nas na Twitteru, posušali album na Bandcampu i javili nas se mailom, a tek su nas kasnije skontali na radiju (KEXP i DKFM) igrom slučaja.

JELENA: Dobro nas našli na koji god način.

KUŽIŠ?!: Što mislite o alternativnoj sceni danas? Koje albume iz 2017. biste izdvojili?

MATEA: Rekla bih da je alternativna scena prilično živa, kako kod nas tako i u ostatku svijeta. Jedni od dražih alternativnih albuma koje sam poslušala prošle godine su definitivno *Sleep Well Beast* (The National) i *Visions of a Life* (Wolf Alice), a od domaćih ću spomenuti *Vanilija* (Svemirko) i *Sunčani ljudi* (Žen).

JORDI: Meni je alternativna scena super trenutno. Sviđa mi se što se jako puno eksperimentira i dolazi do fuzije puno žanrova, drago mi je vidjeti to, osvježavajuće je. Izdvojila bih *Sunčani ljudi* (Žen), *Časna lubanjska* (Pi) i *Sno Sna* (Seine) od domaćih, a od ostalog *Sleep Well Beast* (The National), *Slowdive* (Slowdive) i *Visuals* (Mew).

JELENA: Čini mi se da je scena življa sad više no što je ikad bila, na stranu toga što je muzika generalno dostupnija više no ikad. Prošlogodišnji albumi koje preporučujem ljudima za dobar provod su *Reflections of a floating world* (Elder) i *Every country's sun* (Mogwai).

Ivan Benčik

KKK U NOVOM SADU

Beogradski rock sastav Kanda, Kodža i Nebojša nastupa večeras (petak, 23. veljače) u novosadskom pabu *Lazino tele*. Tijekom četvrt stoljeća postojanja, članovi ovog sastava ostavili su neizbrisiv trag u srpskoj rock glazbi. Objavili su do sada 7 studijskih albuma, uz brojne koncerte po kojima su poznati. Početak koncerta je u 22.30 sati.

22

Radionica kreativnog pisanja u CK13

Ciklus radionica kreativnog pisanja *Pisalište* ponovno počinje u Omladinskom centru CK13 u Novom Sadu, a zainteresirani se mogu prijaviti besplatno za sudjelovanje. Prva radionica bit će održana sutra (subota, 24. veljače) u podne. Radionice *Pisalište*, koje se održavaju već nekoliko godina u CK13, namijenjene su svima koji nalaze zadovoljstvo u činu pisanja. Za prijavu na radionicu dovoljno je poslati jedan svoj tekst (pjesmu, priču, zapis) na email adresu: pisaliste@gmail.com. Predviđeno trajanje jedne radionice je dva sata. *Pisalište* će se u narednom periodu održavati svake subote. Rok za prijavljivanje ne postoji, jer je moguće i naknadno se priključiti radionicama.

KZM.

Канцеларија за младе Града Суботице
Szabadka Város Ifjúsági Irodája
Ured za mlade Grada Subotice

GIBONNI u Novom Sadu

Poznati hrvatski kantautor **Zlatan Stipišić Gibonni** održat će koncert u Novom Sadu, u četvrtak 8. ožujka u Velikoj dvorani *Spensa*, s početkom u 21 sat. Posljednji put Gibonni je gostovao u Novom Sadu 2011. godine i tada je priredio spektakularan koncert za veliki broj fanova.

»Prvi koncert u Novom Sadu je bio nešto zaista posebno, kako meni tako i cijelom timu! Neke pjesme s tog koncerta su našle mjesto na mom live albumu iz 2013. godine«, podsjeća Gibonni.

Ulaznice se prodaju preko *Gigstix* prodajne mreže, a cijene su od 1.500 do 2.500 dinara.

DISCIPLIN A KITSCHME u Zagrebu

Jedan od najpoznatijih rock sastava na ovim prostorima, Discipin A Kitschme, vraća se u zagrebačku *Tvornicu kulture* 16. ožujka ove godine. Kako sami ističu, Discipin A Kitschme neumorno nastavlja svoju misiju čišćenja i oplemenjivanja prostora, koji se čini ponovo jako zagađenim. Ušavši u 37. godinu svog postojanja, bend i njegov lider, basist i pjevač **Koja**, kao da nemaju namjeru stati. Trenutačno u fazi oblikovanja svog sljedećeg albuma, Disciplina će posjetiti zagrebačku *Tvornicu kulture* te tako još jednom razgaliti srca, razgibati tijela i nahraniti bukom svoje fanove.

Festival 84 na Jahorini

EXIT od 15. do 18. ožujka na planini Jahorina pokraj Sarajeva pokreće novi festival – Festival 84. U pitanju je format zimskog glazbenog festivala koji su sve traženiji u Europi. Headlineri su britanske superzvijezde Sigma. Na Jahorinu stiže i čuveni aktivistički kolektiv i velika londonska grupa Asian Dub Foundation, apsolutni klupski hitmakeri Mahmut Orhan, Burak Yeter, te ruski DJ duo Filatov & Karas. Za prave techno i house maratone na planini bit će zadužena lista koju predvode DJ-evi Umek i Patrice Bäumel.

Od regionalnih bendova nastupit će: Van Gogh, Bad Copy, Frenkie, Kontra, Indigo i Helem nejsel, te After Affair, A Skitzo, Billain, Black Acid b2b Vanyano, DJ Soul, Forest People, Forniva b2b Andrej Jelić, G.Edd b2b Fedja Knajdl, Merakoon, Mr. Mehikano, Said5, Soole b2b Robert S, Woodie, Worda, Zli Jay i mnogi drugi! Više informacija na www.festival84.com.

PREPORUKA

Tús Nua – Horizons

Tús Nua su se pojavili sa svojim debitantskim albumom *Horizons* u rujnu prošle godine, a grupu čine tri djevojke – Jordi, Matea i Jelena. *Horizons* je bio odlično prihvaćen kod kritike i često uvrštavan među bolje albume u 2017. godini i to s razlogom, ove cure stvarno praše. Album se kreće u nekom prostoru između post rocka, shoegazea i elektronike, u prostoru između gnjeva, sreće i tuge, nostalgije i nade. Postoji par bendova koji bi se svojim zvukom mogli povezati s Tús Nua, kao Vvhile, Žen, ### ili čak Ana Never (pogotovo na traci *Postcards with all of sorts of praises*). Vrlo obećavajuće prvo izdanje mladog benda, bit će zanimljivo pratiti njihov razvitak u budućnosti.

Od numera izdvajam – *Hills*, *Obvius*, *Matches* i *Postcards with all of sorts of praises* kao najbolje na albumu koji možete preslušati na njihovoj bandcamp stranici ili na njihovim youtube, spotify i deezer kanalima.

I. Benčik

CLAZBA

Prijelomni čas

Film *Prijelomni čas* (originalno *Darkest Hour*) je drama čija je radnja smještena u rane dane Drugog svjetskog rata, kada je sudbina zapadne Europe u rukama novoimenovanog britanskog premijera **Winstona Churchilla** kojega briljantno tumači glumac **Gary Oldman**. Glasoviti državnik mora odlučiti hoće li pokleknuti pred zloglasnim **Hitlerom** ili će ustrajati u borbi za ideale, slobodu i neovisnost naroda, suprotstavivši se znatno većim izgledima nacističke vojske. Dok se nezaustavljive nacističke snage gotovo prelijevaju zapadnom Europom, ni Ujedinjeno Kraljevstvo nije lišeno straha od neizbježne invazije. S nepripremljenom javnošću, skeptičnim kraljem i nepodržavanjem vlastite stranke, Churchill mora donijeti možda najznačajniju odluku u svojoj karijeri sasvim sam. U pokušaju da se suprotstavi teroru morat će izdržati »prijelomni čas«, okupiti narod i pokušati promijeniti tijek svjetske povijesti.

Film je režirao **Joe Wright**, a ostale uloge tumače: **Kristin Scott Thomas**, **Ben Mendelsohn** i drugi.

FILM

Postanak, Dan Brown

Dan Brown je svjetski majstor trilera i njegova nova knjiga *Postanak* (*Origin*), natjerat će vas da posumnjate u sve ono u šta ste do sad vjerovali.

Radnja prati profesora s Harvarda Roberta Langdona koji odlazi put Španjolske kako bi prisustvovao otkriću koje će promijeniti svijet kakav smo do sad poznavali. Tijekom izložbe Langdon uviđa značaj kontroverzne priče i savršeno organizirana noć pretvara se u kaos, a Kirschovo otkriće je dovedeno u opasnost. Zajedno s direktoricom muzeja Langdon odlazi put Barcelone kako bi spasio istraživanje, ne nadajući se onome što će otkriti. Putevi skrivenih stranica historije, mračne povijesti i striktne crkve odvest će profesora sve do španjolskog dvora.

Times prijeporučuje ovu knjigu »svima onima koji žele više od trilera«. Iako su do sada Brownova dijela prevedna na preko pedeset jezika i doživjela su veliku slavu, smatra se da je *Postanak* njegov najbriljantniji rad do sada.

A. I. Darabašić

KNJIGA

